
Mirosław Sitarz

**LATA STUDENCKIE
KSIĘDZA STEFANA WYSZYŃSKIEGO
W LUBLINIE**

Ks. Stefan Wyszyński, po roku pełnienia posługi duszpasterskiej w diecezji wrocławskiej, został skierowany na studia w Uniwersytecie Lubelskim¹ na Wydziale Prawa Kanonicznego. Dla młodego kapłana był to czas „wyjątkowy i niezwykle owocny”². W 1949 r. powiedział o tym okresie swojego życia: „chleba tutaj darmo nie jadłem i czegoś naprawdę się nauczyłem – i nauczyłem tutaj, w tej Uczelni, nie tylko przez to, że tutaj przebywałem, ale właśnie przez to, że byłem świadkiem pracy tej Uczelni, którą kocham”³. Natomiast o. prof. Albert Krapiec, wieloletni rektor KUL, stwierdził: „więź pomiędzy Katolickim Uniwersytetem Lubelskim i osobą Księdza Prymasa Wyszyńskiego jest utkana z tyłu nici i wątków, że niepodobieństwem jest ukazanie jej adekwatnego obrazu w krótkim artykule”⁴. Dlatego też przedmiotem arty-

Ks. dr hab. MIROSŁAW SITARZ, prof. KUL, Kierownik Katedry Kościelnego Prawa Publicznego i Konstytucyjnego, Wydział Prawa, Prawa Kanonicznego i Administracji, Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II, Al. Raclawickie 14, 20-950 Lublin, Polska, e-mail: mpsitarz@kul.pl

¹ Katolicki Uniwersytet Lubelski określenie „katolicki” otrzymał dopiero w 1928 r., zob. *Powstanie Uniwersytetu*, oprac. G. Karolewicz, w: http://www.kul.pl/powstanie-universytetu,art_49407.html [dostęp: 30.04.2017].

² P. Nitecki, *Ksiądz Stefan Wyszyński student Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego w latach 1925-1929*, Lublin: Wydawnictwo KUL, 2006, s. 6.

³ J. Wikiera, *Przedwojenna działalność księdza Stefana Wyszyńskiego*, w: http://www.nowezycie.archidiecezja.wroc.pl/stara_strona/numery/052009/09.html [dostęp: 30.04.2017].

⁴ Cyt. za: J. Szymik, *Prymas Tysiąclecia „Pisząc światłami, lecząc ludzkie rany”*, w: *Księga pamiątkowa w 75-lecie Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego. Wkład*

kułu będzie próba ukazania ważniejszych fragmentów z bardzo bogatej działalności naukowej i społecznej ks. Wyszyńskiego w latach 1925-1929 podczas studiów w Lublinie.

1. Skierowanie na studia w Uniwersytecie Lubelskim

W 1925 r. biskup ówczesnej diecezji kujawsko-kaliskiej⁵ Stanisław Zdzitowiecki skierował ks. Stefana Wyszyńskiego – wraz z dwoma jego kolegami, Stanisławem Niewęgłowskim i Czesławem Łodziewskim – na studia w Uniwersytecie Lubelskim⁶. Na wybór miejsca studiów przesądziły (prawdopodobnie) następujące fakty: 1) Włocławek proponowany był przez bp. Zdzitowieckiego na siedzibę nowo powstającej uczelni; 2) pierwszy rektor Uniwersytetu Lubelskiego – ks. Idzi Radziszewski – pochodził z Włocławka (w latach 1908-1914 był rektorem seminarium duchownego we Włocławku, a w 1909 r. założył „Ateneum Kapłańskie”); 3) na prośbę Wydziału Prawa Kanonicznego, dnia 17 czerwca 1925 r. Senat Uczelni zaapelował do polskich biskupów o przysyłanie studentów; 4) rektor Uniwersytetu w okresie studiów S. Wyszyńskiego – ks. Józef Kruszyński – był również kapłanem diecezji włocławskiej. Ks. Wyszyński – już jako Prymas – wspominał: „Gdy powstawał Katolicki Uniwersytet Lubelski byłem wtedy zaledwie alumnem w Liceum Piusa X we Włocławku. Sędziwy biskup Stanisław Kazimierz Zdzitowiecki, otwierając rok szkolny w seminarium, powiedział wtedy: niemal wszystkich swoich najlepszych profesorów oddałem powstającemu

w kulturę polską w latach 1968-1993, red. M. Rusecki, Lublin: Redakcja Wydawnictw KUL, 1994, s. 113.

⁵ W tym samym roku papież Pius XI na mocy bulli wprowadził nowy podział metropolii i diecezji polskich. Określając nowe granice diecezji kujawsko-kaliskiej, przywrócił jej nazwę „diecezja włocławska”. Pius PP. XI, *Ditionis Polonicae de nova dioecesium latini ritus circumscriptione Vixdum Poloniae unitas* (28.10.1925), AAS 17 (1925), s. 521-528.

⁶ P. Raina, *Kardynał Wyszyński. Droga na Stolicę Prymasowską*, Warszawa: Wydawnictwo von borowiecky, 1998, s. 25; Nitecki, *Ksiądz Stefan Wyszyński student Katolickiego Uniwersytetu*, s. 9.

Katolickiemu Uniwersytetowi. Będzie nam przez jakiś czas trudniej. Odeszli wówczas z wrocławskiego seminarium: ksiądz Idzi Radziszewski – chociaż już wtedy był rektorem Akademii Duchownej w Petersburgu, ksiądz Antoni Szymański, ksiądz Piotr Kremer, ksiądz Cezary Pęcherski, ksiądz Henryk Insadowski i kilku innych. Biskup, wierny przyjaciel idei utworzenia katolickiego uniwersytetu w odradzającej się Polsce, nie zastanawiał się, za jakie pieniądze ma on powstać. Myślał o tym, jacy ludzie tam pójda, aby tworzyć nową uczelnię, która będzie wierzyła nie tylko w wielkość nauki, ale i w wielkość człowieka, w jego zmartwychwstanie i życie⁷.

Ks. Stefan rozpoczynał studia dopiero w ósmym roku istnienia Uniwersytetu. Był to trudny czas dla uczelni nie tylko z przyczyn organizacyjnych, ale przede wszystkim z powodu braku uznania Uniwersytetu przez państwo oraz przeciwdziałaniem ze strony środowisk laickich, czy też niełatwym procesem akceptacji uczelni przez niektóre środowiska kościelne przekonane o wystarczalności istniejących już teologicznych ośrodków naukowych we Lwowie, Wilnie, Krakowie i Warszawie⁸. „KUL powstał w 1918 r., gdy Polska odradzała się do życia. Było wiele pilnych spraw, jak zabezpieczenie granic, umocnienie ładu wewnętrznego, a mimo to odradzające się państwo polskie zadbało, aby w większości ludność katolicka posiadała swą własną uczelnię. Były to czasy wyjątkowych napięć ducha polskiego, wszak rodziła się wolność! Jednym z kwiatów rodzącej się wolności Narodu, po ciężkich przeży-

⁷ Cyt. za: Nitecki, *Ksiądz Stefan Wyszyński student Katolickiego Uniwersytetu*, s. 11-12. Szerzej zob.: *Bogu i Ojczyźnie. Katolicki Uniwersytet Lubelski w wypowiedziach Prymasów Polski*, red. i wybór A. Rynio, J. Gawrysiakowa, M. Butkiewicz, Lublin: Wydawnictwo KUL, 2008.

⁸ Nitecki, *Ksiądz Stefan Wyszyński student Katolickiego Uniwersytetu*, s. 10-13.

ciach niewoli, był zryw myśli katolickiej, który się wypowiedział w powstaniu KUL”⁹.

Ks. S. Wyszyński, zgodnie ze swoimi zainteresowaniami, chciał studiować ekonomię społeczną. Władze kościelne kierowały go jednak na studia z prawa kanonicznego. W wyniku sugestii ks. A. Szymańskiego, profesora nauk społecznych i późniejszego rektora KUL, ks. Stefan podjął studia z prawa kanonicznego, ale jednocześnie uczęszczał również na wykłady z nauk społecznych¹⁰.

Uroczysta inauguracja roku akademickiego odbyła się 11 października 1925 r., natomiast formalne skierowanie na studia ks. Stefana zostało podpisane dzień później, tj. 12 października. Podczas inauguracji, Mszy Św. przewodniczył bp Marian Fulman, biskup lubelski i kanclerz uczelni, natomiast wykład inauguracyjny wygłosił prof. Ignacy Czuma. Dnia 30 października 1925 r. miała miejsce immatrykulacja nowych studentów. Ks. prof. J. Kruszyński, rektor Uniwersytetu, skierował do studentów następujące słowa: „Nowy student dopuszczony jest do rodziny akademickiej. W dniu dzisiejszym odbywa się uroczyste ubratanie tak w stosunku do kolegów, jak profesorów i samego uniwersytetu. Jesteście rodziną, a Uniwersytet wraz z ciałem naukowym jest ogniskiem rodzinnym, o którego cześć i honor winniście dbać i w razie potrzeby walczyć”¹¹. S. Wyszyński został zapisany na liście pod numerem 1248¹².

⁹ Słowa te wypowiedział Stefan Kardynał Wyszyński w Katolickim Uniwersytecie Lubelskim, zob.: S. Wyszyński, *Inauguracja roku akademickiego 1960*, „Zeszyty Naukowe KUL” 4 (1961), nr 1, s. 135-141.

¹⁰ S. Wilk, *Słowo Rektora Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II*, w: *Ksiądz Stefan Wyszyński student Katolickiego Uniwersytetu*, s. 4; Raina, *Kardynał Wyszyński. Droga na Stolicę Prymasowską*, s. 27.

¹¹ Nitecki, *Ksiądz Stefan Wyszyński student Katolickiego Uniwersytetu*, s. 18-19.

¹² Zob. album: *Immatrykulacja Wydział Prawa Kanonicznego*, ks. Wyszyński Stefan, Nr 1248, w: *Archiwum KUL*.

2. Działalność naukowa

Ks. Wyszyński studiował na Wydziale Prawa Kanonicznego, a także uczestniczył w zajęciach Sekcji Społeczno-Ekonomicznej. Wydział Prawa Kanonicznego był jedynym odrębnym wydziałem tej dziedziny nauk kościelnych w Polsce¹³. Dziekanem Wydziału, na którym studiowało wówczas 12 studentów, był o. prof. Gommar Michiels (do 1928 r.), a następnie ks. prof. Jan Roth¹⁴.

2.1. Uczestnictwo w zajęciach z prawa kanonicznego i nauk społecznych

Na pierwszym roku studiów, w roku akademickim 1925/1926, ks. Stefan uczestniczył w następujących zajęciach: normy generalne; seminarium z prawa kanonicznego (G. Michiels); prawo procesowe (J. Roth); prawo polityczne; teoria prawa (B. Bouffall); kościelne prawo publiczne (J. Wiślicki); historia ustroju Polski (B. Gruzewski); seminarium z prawa rzymskiego (H. Insadowski). Na drugim i trzecim roku studiów był słuchaczem wykładów z zakresu kościelnego i cywilnego prawa polskiego (P. Kałwa)¹⁵. Ponadto, od pierwszego roku studiów uczestniczył w wykładach ks. prof. A. Szymańskiego na temat

¹³ W 1918 r. powstał Wydział Prawa Kanonicznego i Nauk Moralnych, a od 1923 r. – Wydział Prawa Kanonicznego. Zob. F. Lempa, *Wydział Prawa Kanonicznego i Świeckiego*, w: *Księga pamiątkowa w 75-lecie Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego. Wkład w kulturę polską w latach 1968-1993*, red. M. Rusecki, Lublin: Redakcja Wydawnictw KUL, 1994, s. 257; A. Petrani, *Wydział Prawa Kanonicznego Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego i jego działalność dydaktyczno-naukowa w ciągu ubiegłego pięćdziesięciolecia*, „Roczniki Teologiczno-Kanoniczne” 1968, z. 5, s. 5-65.

¹⁴ G. Michiels i J. Roth koordynowali tworzenie programu studiów z prawa kanonicznego. Program ten następnie stanowił podstawę do zatwierdzonego przez Stolicę Apostolską ogólnego kościelnego programu studiów w zakresie prawa kanonicznego, zob. Nitecki, *Ksiądz Stefan Wyszyński student Katolickiego Uniwersytetu*, s. 22.

¹⁵ Tamże, s. 23-25.

kapitalizmu i kolektywizacji, ustawodawstwa pracy, ubezpieczeń społecznych, teorii polityki społecznej i socjologii, a od czwartego roku studiów brał udział w kierowanym przez niego seminarium z zakresu polityki społecznej¹⁶. Ks. Stefan wypracował sobie całokształt katolickiej myśli społecznej również pod wpływem o. Jacka Woronieckiego, a także takich Profesorów, jak Ludwik Górski oraz Ignacy Czuma¹⁷. Ogromny wpływ – jak mówił późniejszy biskup lubelski – na kształtowanie się jego osobowości w czasie studiów w Uniwersytecie Lubelskim wywarł ks. Władysław Kornilowicz, który w latach 1922-1930 był dyrektorem konwiktury księży studentów w Lublinie¹⁸, a także kierownikiem duchowym ks. Stefana¹⁹. W 1927 r. ks. Wyszyński został wicedyrektorem konwiktury księży studentów Uniwersytetu Lubelskiego i seniorem księży studentów²⁰.

Studiując prawo kanoniczne, ks. S. Wyszyński jednocześnie uczęszczał na wykłady z nauk społecznych. Nie pozostawiając swoich „chrześcijańsko-społecznych” zainteresowań – z inicjatywy i przy pomocy prof. A. Szymańskiego – w ramach seminarium polityki

¹⁶ Zob. Karty wpisowe ks. Stefana Wyszyńskiego: II trymestr 1925/26; III trymestr 1925/26; I trymestr 1926/27; II trymestr 1926/27; III trymestr 1926/27; I trymestr 1927/28; II trymestr 1927/28; III trymestr 1927/28; I trymestr 1928/29; II trymestr 1928/29; III trymestr 1928/29, w: Archiwum KUL.

¹⁷ Raina, *Kardynał Wyszyński. Droga na Stolicę Prymasowską*, s. 27; Nitecki, *Ksiądz Stefan Wyszyński student Katolickiego Uniwersytetu*, s. 23-26.

¹⁸ S. Wyszyński mówił: „Rozpiętość stycznych z ks. Kornilowiczem była tak wielka, a każdy z tych kontaktów tak bezpośredni, że pozostawiał jedyne dla człowieka wrażenie, zapewne najsilniejsze, może najdroższe, niezatarte”; cyt. za: Raina, *Kardynał Wyszyński. Droga na Stolicę Prymasowską*, s. 27.

¹⁹ J. Żaryn, *Kardynał Stefan Wyszyński, Prymas Tysiąclecia (1901-1981)*, Warszawa: Instytut Pamięci Narodowej Komisja Ścigania Zbrodni przeciw Narodowi Polskiemu, 2015, s. 2.

²⁰ A. Micewski, *Kardynał Wyszyński. Prymas i Mąż Stanu. Tom I*, Paris: Éditions du Dialogue Société d'Éditions Internationales, 1982, s. 24; Z. Zieliński, *Wyszyński Stefan*, w: *Encyklopedia Katolicka*, t. XX, red. E. Gigilewicz, Lublin: Towarzystwo Naukowe KUL, 2014, kol. 1095.

społecznej przełożył z języka niemieckiego oraz napisał komentarz do listu pasterskiego Episkopatu Austrii nt. „Katolicyzm, kapitalizm, socjalizm”, który wydał w 1928 r.²¹ Zasięg jego zainteresowań był bardzo szeroki, tj. od relacji między doktrynami społecznymi poprzez zagadnienia metodologiczne, Akcję Katolicką, aż do polityki społecznej i socjologii religii²².

Podczas 4 lat studiów, na 24 egzaminy roczne, ks. Wyszyński otrzymał 13 ocen bardzo dobrych, 9 dobrych, 1 ocenę dostateczną i 1 ocenę celującą. Pierwszy i czwarty rok studiów ukończył z ogólną oceną dobrą, drugi – bardzo dobrą, a trzeci – z oceną „cum laude” [ocena wyróżniająca – M.S.]²³.

2.2. Licencjat prawa kanonicznego

Dnia 10 grudnia 1927 r.²⁴ ks. Wyszyński uzyskał stopień licencjata prawa kanonicznego na „ocenę optime” [najlepsza – M.S.]. Zanim przystąpił do egzaminu, zaliczył wszystkie wymagane przedmioty, wykazał znajomość języków francuskiego i niemieckiego oraz przedłożył 2 rozprawy seminaryjne: 1) z prawa kanonicznego – „De causis existentia elacunarum in iure canonico” i 2) z prawa rzymskiego – „Źródła istnienia prawa rzymskiego”. Egzaminatorami byli: G. Michiels (th. II – „De potestate Ecclesiae imponendi per veram legem actus mereinter-

²¹ *Katolicyzm, kapitalizm, socjalizm. List pasterski biskupów austriackich*, przełożył i objaśnieniami opatrzył ks. Stefan Wyszyński, Lublin: Wydawnictwo Biblioteki Uniwersytetu Lubelskiego, 1928 (wyd. 2 poprawione i uzupełnione, Lublin: Towarzystwo Wiedzy Chrześcijańskiej, 1933).

²² P. Nitecki, *Prymas Wyszyński a nurty teologiczne z początku XX wieku*, „Biuletyn Instytutu Pamięci Narodowej” 10 (2011), s. 6; A. Poniński, *Ewangelia kontra ideologie*, „Biuletyn Instytutu Pamięci Narodowej” 10 (2011), s. 14.

²³ Nitecki, *Ksiądz Stefan Wyszyński student Katolickiego Uniwersytetu*, s. 28-29.

²⁴ Protokół [Protokół – M.S.] z dnia 10 grudnia 1927 r. z egzaminu ks. Stefana Wyszyńskiego na stopień licencjata prawa kanonicznego, N. 1248 p.k., w: Archiwum KUL. Z. Zieliński błędnie podaje, że ks. Wyszyński uzyskał licencjat w 1928 r. Zob. Zieliński, *Wyszyński Stefan*, kol. 1095.

nos”); J. Roth (th. XIV – „De modo oblationis in baptismo”); J. Wiślicki (th. XIX – „Twierdzenie, że państwo ma prawo własne i bezpośrednie do wychowania szkolnego dzieci jest niezgodne z nauką Kościoła”); H. Insadowski (th. XXII – „Główna przyczyna, dla której władza ustawodawcza w prawie rzymskim przeszła do senatu”); P. Kałwa (th. XX – „Konstytucja RP zapewnia uznanym przez państwo związkom religijnym prawo autonomii i osobowość publiczno-prawną”); A. Szymański (th. XXIV – „Nie jest prawdą, że Ojcowie Kościoła pierwszych wieków zwalczali własność prywatną na korzyść wspólnej”)²⁵. Tego samego dnia, tj. 10 grudnia, prof. Kruszyński, rektor Uniwersytetu Lubelskiego, zwrócił się do bp. M. Fulmana, kanclerza uczelni, z wnioskiem o nadanie ks. Wyszyńskiemu stopnia licencjata z prawa kanonicznego²⁶. Bp Fulman stwierdził: „Na mocy władzy, udzielonej mi przez Stolicę Apostolską (dekret Św. Kongregacji Seminarjów i Uniwersytetów z dnia 25 lipca 1920 r.) udzielamy wymienionemu Księdzu Stefanowi Wyszyńskiemu stopnia Licencjata Prawa Kanonicznego”²⁷. Na odwrocie Protokołu z obrony licencjatu, ks. Stefan zaświadczył własnoręcznie złożenie wymaganego wyznania wiary, co potwierdzili również swoimi podpisaniami prof. Kruszyński i prof. Michiels.

2.3. Doktorat z prawa kanonicznego

Uwieńczeniem studiów na Wydziale Prawa Kanonicznego Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego było uzyskanie przez ks. S. Wyszyńskiego

²⁵ Nitecki, *Ksiądz Stefan Wyszyński student Katolickiego Uniwersytetu*, s. 29-30.

²⁶ Wniosek Rektora Uniwersytetu Lubelskiego z dnia 10 grudnia 1927 r. o nadanie ks. S. Wyszyńskiemu stopnia licencjata z prawa kanonicznego, Nr 3090/27, w: Archiwum KUL.

²⁷ Protokół z dnia 10 grudnia 1927 r. Zob. także: Pismo Kurii Biskupiej w Lublinie do Jego Magnificencji Ks. Rektora Uniwersytetu Lubelskiego w Lublinie z dnia 13 grudnia 1927 r., Nr 3129, na mocy którego zwrócono dwa protokoły (S. Wyszyńskiego i B. Wyrobisza) z egzaminu na stopień licencjata prawa kanonicznego, w: Archiwum KUL.

stopnia doktora prawa kanonicznego na podstawie rozprawy pt. „Prawa Kościoła do szkoły”.

2.3.1. Przebieg obrony rozprawy doktorskiej

Dnia 30 kwietnia 1929 r. Rada Wydziału Prawa Kanonicznego zdecydowała o dopuszczeniu ks. Wyszyńskiego do egzaminu doktorskiego, zatwierdziła przedstawione tezy egzaminacyjne, a na referentów [recenzentów – M.S.] rozprawy wyznaczyła Profesorów: J. Wiślickiego i P. Kałwę. Tematyka rozprawy doktorskiej, przygotowanej pod kierunkiem ks. prof. J. Wiślickiego, związana była z zainteresowaniami ks. Stefana w zakresie problematyki społecznej, a także stanowiła naukową refleksję nad trudnym problemem relacji między świeckimi a duchownymi oraz między Kościołem a państwem po odzyskaniu niepodległości.

W dniu 21 czerwca 1929 r. odbyła się dwugodzinna obrona pracy doktorskiej nt. „Prawa Kościoła do szkoły”. Należy zauważyć, że na stronie tytułowej przygotowanej rozprawy jej tytuł to „Prawa rodziny, Kościoła i państwa do szkoły”²⁸, natomiast na dyplomie doktorskim, w sprawozdaniu Wydziału Prawa Kanonicznego za rok 1928/1929²⁹ i w Protokole z obrony doktoratu podkreślono, że podstawą do uzyskania stopnia doktora był drugi rozdział pracy pt. „Prawa Kościoła do szkoły”³⁰. Rozprawa o takim tytule była podstawą uzyskania stopnia

²⁸ S. Wyszyński, *Prawa rodziny, Kościoła i państwa do szkoły*, Lublin 1929, mps KUL, ss. 162. Rozprawa nie ukazała się drukiem.

²⁹ Sprawozdanie Wydziału Prawa Kanonicznego Kat. Uniwersytetu Lub. za rok 1928/29, w: Archiwum KUL.

³⁰ „Ks. Stefan Wyszyński, licencjat pr. kanonicznego i absolwent wydziału pr. kanonicznego, złożył rozprawę doktorską, odpowiadającą statutom i postanowieniom wydziału, pt. «Prawa Rodziny, Kościoła i Państwa do szkoły» (rozd. II «Prawa Kościoła do szkoły»), która na wniosek referentów: XX. Prof. Wiślickiego i Kałwy w dn. 30/IV 1929 r. została przez Wydział przyjęta, oraz spis 50 kanonów i tez, które wydział na temże posiedzeniu zatwierdził”. Zob.

doktora prawa kanonicznego³¹. Za P. Niteckim należy sądzić, że w związku ze zbliżającym się końcem studiów i merytorycznie obszerną pracą, ks. Wyszyński, za zgodą Rady Wydziału, przedstawił do obrony tylko część przygotowanej rozprawy, stanowiącą jednak integralną całość.

W dniu następnym, tj. 22 czerwca, miała miejsce dwugodzinna obrona tez doktorskich. Ks. Stefana egzaminowali: G. Michiels (th. IV – „De obligationibus clericorum”); J. Roth (th. XIV – „De facultate pluries in die celebrandi Messas”); J. Wiślicki (th. XXVIII – [brak inf. o tytule tezy – M.S.]); P. Kałwa (th. XLV – [brak inf. o tytule tezy – M.S.]); H. Insadowski (th. XLVI – [brak inf. o tytule tezy – M.S.]). Obrona została oceniona na ocenę „bene” [dobrą – M.S.]. „W drugim dniu zdawania przy obronie tez, jeden z referentów pracy, podważył tezę doktoranta o sytuacji biskupów wobec prawa państwowego. Teza głosiła, że ponieważ Konkordat, będący wzajemną koncesją praw, nic o tym nie mówi, obowiązujący kodeks, który szczegółowo omawia sprawę sądenia osób konsekrowanych – biskupi zatem, nie podlegają sądom państwowym. Wybuchła ognista dyskusja w gronie prezydium. Większość wystąpiło przeciwko tezie, stanowczo ją obalając. Doktorant jednak powtórzył swoje wywody, kończąc je, pokazał komentarz Biura Episkopatu, który dokładnie tę rzecz omawiał. Ponieważ dokument był tajny, referenci pracy nie znali go. Ks. Wyszyńskiemu udało się go zdobyć, w czym mu pomógł szczęśliwy traf i zaufanie, jakim się cieszył. Ponieważ nie wypada, by uczeń miał rację, a profesor jej nie miał, racja obróciła się przeciw doktorantowi. Zakomunikowano

Protokół z posiedzenia Rady Wydziałowej Prawa Kanonicznego z dn. 21 i 22 czerwca 1929 r., w: Archiwum KUL.

³¹ Pismo ks. prof. dr. hab. Mariana Stasiaka, Dziekana Wydziału Prawa Kanonicznego i Świeckiego KUL do abp. Bolesława Pylaka, Metropolity Lubelskiego z dnia 7 maja 1992 r. (L. dz. 300/92/PKiŚ), w: Archiwum KUL. Dziekan stwierdził: „(...) Ksiądz Prymas Stefan Wyszyński doktoryzował się na Wydziale Prawa Kanonicznego w czerwcu 1929 roku na podstawie rozprawy pt. «Prawa Kościoła do szkoły»”. Zob. także: Pismo abp. B. Pylaka do ks. prof. M. Stasiaka z dnia 25 kwietnia 1992 r., w: Archiwum KUL.

mu, że prezydium doktoratu bierze pod uwagę całość pracy na wydziale, oraz postawę studenta. Wobec tego, chociaż sama praca zasługuje na wyższą ocenę, doktorat zostaje oceniony na czwórkę. Po mieście rozeszła się wieść, że ks. Wyszyńskiego skrzywdzono. Za to doktorant otrzymał pismo z Wydziału, w którym udzielono mu nagany za rozpowszechnianie krytycznych uwag, podważających ocenę prezydium doktoranckiego. Ks. Wyszyński chciał się bronić, chciał iść do dziekana z zapytaniem, na jakiej podstawie dziekanat opiera swoją nagane. Pisze nawet list w tej sprawie, ale list wylądował w koszu, w pokoju Ojca Kornilowicza. W drugim liście młody doktorant składał na ręce dziekana serdeczne podziękowanie za wszystko, czego się nauczył podczas studiów, w czasie pisania pracy i na egzaminie doktorskim...³². Po latach, ks. Wyszyński o studiach i profesorach mówił: „Pragnę spłacić osobisty dług wdzięczności. Jestem uczniem tej Uczelni Wydziału Prawa Kanonicznego, jakkolwiek studiowałem również i na sekcji ekonomicznej. Wśród moich profesorów, których pamiętam wdzięcznym sercem pozostało w tym gronie dwóch; jest to drogi nam wszystkim O.G. Mickels [Michiels – M.S], za którego dziekanatu się doktoryzowałem i rozpoczynający wtedy swą pracę wykładowcy i profesora, obecny Kanclerz i Biskup Lubelski, Ks. Dr. Kałwa. To są moi profesorowie, do których odnoszę się z wielką wdzięcznością i patrzę z obawą ku nim, czy nie pomyślą, że im za ich trud niedostatecznie się wywdzięczyłem, a może i wstydu nieco przyniosłem”³³.

W Protokole z obrony znajduje się informacja, że jej wynik został zakomunikowany kanclerzowi uczelni, aby – jako delegat Stolicy Apostolskiej – udzielił ks. S. Wyszyńskiemu stopnia doktora prawa kanonicznego. „W myśl tego J.E. Ks. Biskup delegował J.M. Ks. Rektora,

³² *Stefan Kardynał Wyszyński. Biografia w fotografiach*, Orchard Lake, Michigan: Zakłady Naukowe Seminarium Polskiego, 1969, s. 34-35.

³³ Tamże, s. 31.

który zaraz po posiedzeniu z zachowaniem przepisów Kodeksu Kościelnego mianował i ogłosił Ks. St. Wyszyńskiego Doktorem prawa kanonicznego³⁴.

2.3.2. Tematyka rozprawy doktorskiej

Rozprawa doktorska pt. „Prawa Kościoła do szkoły”³⁵ została podzielona przez Autora na trzy „artykuły”: 1) uzasadnienie prawa do szkoły; 2) zakres prawa Kościoła i 3) współczesne prawodawstwo szkolne Kościoła. We wprowadzeniu do rozważań dotyczących prawa Kościoła do szkoły S. Wyszyński stwierdził: „Założony przez Chrystusa Pana Kościół otrzymał obowiązek czuwania nad zachowaniem w nieskażaności prawd wiary i moralności, a przez odpowiednie wychowanie ludzi – pomaganie im w dążeniu do celu ostatecznego. Tak więc Kościół stanął w rzędzie instytucji wychowawczych, obok rodziny i państwa, mając właściwą sobie dziedzinę – wychowanie religijne i zależne od niego wychowanie moralne”³⁶.

S. Wyszyński, uzasadniając prawa Kościoła do szkoły³⁷, podkreślił, że Kościół katolicki jako społeczność suwerenna jest ze swojej natury oraz z woli Chrystusa społecznością nauczającą, co wynika z jego posłannictwa w porządku nadprzyrodzonym. Chrystus ustanowił w Kościele specjalny urząd nauczycielski. Kościół otrzymał prawo

³⁴ Nitecki, *Ksiądz Stefan Wyszyński student Katolickiego Uniwersytetu*, s. 36-39.

³⁵ Ks. Wyszyński na początku rozprawy zamieścił następującą uwagę, która usuwa wszelkie nieporozumienia związane z tematem pracy: „Przedmiotem rozprawy doktorskiej jest rozdział II p.t. «Prawa Kościoła do szkoły»”. Zob. Wyszyński, *Prawa rodziny, Kościoła i państwa do szkoły*, s. III.

³⁶ Tamże, s. 21.

³⁷ W pierwszej kolejności S. Wyszyński przedstawił „argumenty zasadnicze” potwierdzające prawa Kościoła do szkoły (s. 23-39), a następnie ich historyczne uzasadnienie, według następującego podziału: 1) od początku chrześcijaństwa do VI w.; 2) od VI w. do Soboru Laterańskiego III; 3) od Soboru Laterańskiego III do Rewolucji Francuskiej; 4) od Rewolucji Francuskiej do „naszych czasów” (s. 40-101).

wylączne i absolutne nauczania zasad wiary. „Prawo to jest absolutne tak, że nie może być normowane przez żadną władzę państwową, gdyż moc istnienia czerpie nie z władzy ludzkiej, lecz Bożej”³⁸. Kościół jest społecznością suwerenną posiadającą władzę w stosunku do swoich członków. Dlatego też ma prawo własne i obowiązek nauczania zasad wiary i moralności zgodnie z wymaganiami Chrystusa. Do Kościoła należy kierownictwo moralne w nauczaniu i wychowaniu młodzieży chrześcijańskiej. „Kościół występuje jako współpracownik rodziców, uzupełnia ich wychowanie, czy to sam przez się, zakładając szkoły katolickie i kierując nimi, czy przez innych, zawsze jednak, gdy idzie o nauczanie religii, ma prawo domagać się, by wszyscy mandatarjusze Kościoła współpracowali pod kierunkiem i nadzorem Kościoła, aby w ten sposób mieć pewność, że młodzieży jest podawana nauka zdrowa, wolna od błędów (...). Szkoła wypełnia dziś prawie połowę życia znacznej części ludzi, przyjmuje dziecko, daje społeczeństwu człowieka skończonego, niezaprzeczalnie wychowuje w złym lub dobrym kierunku”³⁹.

Autor wskazał bezpośrednie i pośrednie prawa Kościoła w zakresie szkolnictwa. Do pierwszej grupy zaliczył program nauczania i zatwierdzania podręczników szkolnych do nauczania religii. Napisał: „Prawo Kościoła w tej dziedzinie wyprowadza się z potrzeb i korzyści, jakie mają i uzyskują wierni: Kościół ma prawo dostarczyć wiernym tego w nauczaniu co jest konieczne, albo pożyteczne do dobrego wychowania i religijnego wykształcenia. Bez tego prawa Kościół nie byłby społecznością suwerenną”⁴⁰. Następnie zwrócił uwagę na prawo Kościoła do orzekania o przygotowaniu nauczycieli religii, ich zatwierdzaniu i usuwaniu, a także na prawo wizytowania szkół⁴¹. Analizując

³⁸ Wyszyński, *Prawa rodziny, Kościoła i państwa do szkoły*, s. 25.

³⁹ Tamże, s. 31.

⁴⁰ Tamże, s. 108.

⁴¹ Tamże, s. 113-121.

pośrednie prawa Kościoła podkreślił takie kwestie, jak podręczniki szkolne, których treści są szkodliwe dla wiary i moralności oraz nauczyciele, którzy przekazują informacje szkodliwe dla wiary i moralności młodzieży⁴².

Ks. Wyszyński, charakteryzując „współczesne prawodawstwo szkolne Kościoła”, w pierwszej kolejności wskazał podstawową zasadę, zgodnie z którą ustawodawca kodeksowy nakazuje, aby 1) wszystkich wiernych nauczać religii i moralności, nie ograniczając się tylko do wykładu prawd wiary, ale całe wychowanie przenikać duchem moralności chrześcijańskiej; 2) nauczać już od wczesnej młodości; 3) wychowanie religijne i moralne zajmowało pierwsze miejsce; 4) strzec młodzież przed błędami stojącymi w sprzeczności z nauką i moralnością. Autor opisał obowiązek rodziców i wychowawców wobec nauczania religijnego oraz stosunek do szkół niewyznaniowych, a także podjął się opracowania zagadnienia związanego z zakładaniem szkół katolickich, nadzorem Kościoła nad nauczaniem religii w szkole oraz uniwersytetów katolickich⁴³.

2.4. Absolutorium

Dnia 25 czerwca 1929 r. ks. Wyszyński otrzymał, podpisane przez prof. Kruszyńskiego, rektora KUL i prof. Rotha, dziekana Wydziału Prawa Kanonicznego, absolutorium stwierdzające, że „był słuchaczem zwyczajnym Wydziału Prawa Kanonicznego w latach akad. 1925/26 – 1928/29. W ciągu tych lat przesłuchał przepisane przedmioty, złożył niżej wymienione egzaminy oraz brał udział w seminarjach, na skutek czego otrzymuje niniejsze absolutorium z ukończenia Wydziału Prawa Kanonicznego”⁴⁴.

⁴² Tamże, s. 122-134.

⁴³ Tamże, s. 135-160.

⁴⁴ Absolutorium [Absolutorium – M.S.] z dnia 25 czerwca 1929 r., L. 386/29 z 25 VI 1929 r., w: Archiwum KUL.

3. Działalność społeczna

Poza nauką, ks. Stefan Wyszyński działał społecznie w wielu stowarzyszeniach i organizacjach, pełniąc także funkcje kierownicze. Aktywność społeczna przyczyniła się do nawiązania silnej więzi ze światem młodzieży akademickiej.

3.1. Stowarzyszenie Katolickiej Młodzieży Akademickiej „Odrodzenie”

W okresie studiów w Lublinie ks. Stefan działał społecznie w Stowarzyszeniu Katolickiej Młodzieży Akademickiej „Odrodzenie”, z którym byli związani także ks. Szymański i ks. Kornilowicz. Stowarzyszenie było ośrodkiem kształcącym intelektualnie młode pokolenie poprzez stosowanie zasad wiary w działalności społecznej zmierzającej do zmiany stosunków społecznych w duchu sprawiedliwości i miłości. Jego członkowie poszukiwali źródeł rozwiązywania problemów społecznych w Ewangelii⁴⁵.

Ks. Wyszyński należał do koła lubelskiego „Odrodzenia”. W roku akademickim 1925/1926 w ramach zarządu pełnił funkcję kierownika sekcji zagadnień narodowych (zwanej także sekcją zagadnień narodo-państwowych), której celem były rozważania na temat narodu, jego istoty i znaczenia dla życia społecznego, a następnie prowadził sekcję zagadnień moralno-społecznych. Pomimo tego, że w następnych latach nie pełnił już żadnych funkcji kierowniczych w kole, to jednak uczest-

⁴⁵ Stowarzyszenie powstało w latach 1919-1921 i wywodziło się z tradycji środowisk młodzieży katolickiej, działających jeszcze przed I wojną światową. Zob. Nitecki, *Ksiądz Stefan Wyszyński student Katolickiego Uniwersytetu*, s. 70. „Odrodzenie” wychowało wielu znanych katolików, którzy odegrali ważną rolę społeczno-polityczną w życiu Polski, np. Stanisław Stomma – późniejszy poseł koła katolickiego w Sejmie i Jerzy Turowicz – redaktor naczelny „Tygodnika Powszechnego”. Zob. Raina, *Kardynał Wyszyński. Droga na Stolicę Prymasowską*, s. 36.

niczył w pracach tej organizacji, kierując tzw. „wieczorami prądowymi” w Lublinie i wygłaszając referaty w Kole Odrodzenia w Gimnazjum im. Vetterów w Lublinie. Dnia 15 września 1979 r. na Jasnej Górze Wyszyński wspominał: «Pamiętam, jako czynny członek „Odrodzenia” w latach 1925-1929, a później jako senior, że działaliśmy w oparciu o Tygodnie Społeczne i prace senioratu. Uważaliśmy, że wychowanie w „Odrodzeniu” musi iść w kilku kierunkach. Stworzyliśmy kilka sekcji: filozoficzno-religijną, zagadnień narodowych, moralno-społecznych i zagadnień kobiecych. Przez dłuższy czas w „Odrodzeniu” akademickim w Lublinie prowadziłem sekcję zagadnień narodowych, a później zagadnień moralno-społecznych»⁴⁶.

W ramach działalności społecznej w Stowarzyszeniu, został wydelegowany na odbywającą się 8 grudnia 1928 r. w Wilnie X sesję Rady Nadzwyczajnej Stowarzyszenia Młodzieży Akademickiej „Odrodzenie”, podczas której – w imieniu oddziału lubelskiego – wygłosił referat na temat organizacji Komisji Spraw Zagranicznych, natomiast po powrocie, w auli uniwersyteckiej przedstawił studentom sprawozdanie z obrad. Członkostwo w Stowarzyszeniu wpłynęło na umocnienie i pogłębienie zainteresowań ks. Stefana związanych z kościelnym nauczaniem społecznym, w którego promocję był zaangażowany⁴⁷.

3.2. Stowarzyszenie „Bratnia Pomoc”

W trakcie studiów ks. Wyszyński był także członkiem Stowarzyszenia „Bratnia Pomoc”. Celem tej ogólnopolskiej organizacji było materialne wspieranie ubogiej młodzieży akademickiej. Przynależność do Stowarzyszenia była dobrowolna, jednak w 1923 r. Senat Uniwersytetu Lubelskiego, na wniosek młodzieży, podjął decyzję zobowiązującą nowych studentów do zapisywania się do niej oraz ze względu na małą

⁴⁶ Nitecki, *Ksiądz Stefan Wyszyński student Katolickiego Uniwersytetu*, s. 73-74.

⁴⁷ Tamże, s. 72-74.

liczbę studentów i ich duże potrzeby materialne, płacenia składek przez cały okres studiów. Składki były przeznaczane na pomoc naukową, mieszkaniową, żywnościową i zdrowotną dla biedniejszych studentów. „Bratnia Pomoc” wydawała skrypty, organizowała domy akademickie i wynajem stancji, prowadziła stołówki, a także zajmowała się przyznawaniem stypendiów i bezpłatnych pożyczek.

Ks. S. Wyszyński, jak wszyscy studenci Uniwersytetu Lubelskiego, należał do Stowarzyszenia. Prawdopodobnie uczestniczył w spotkaniach informacyjnych na temat działalności organizacji, czy też w spotkaniach organizowanych z okazji Tygodnia Akademika pod patronatem Stowarzyszenia „Bratniej Pomocy” Studentów Uniwersytetu w dniach 4-11 listopada 1925 r. W dniu 15 września 1979 r. na Jasnej Górze wspominał: «Wprawdzie z ramienia senatu akademickiego w dorocznych zjazdach „Bratniaka” brali udział prorektorzy, ale niewiele się wtrącali. A zjazdy były burzliwe, niesłuchanie ciekawe, ujawniające przeróżne talenty i możliwości młodzieży. Pamiętam posiedzenie „Bratniaka” na KUL. Brał w nich udział z ramienia senatu prorektor, ale wcale się nie odzywał, siedział spokojnie i nie wtrącał się. Uważano bowiem, że młodzież ma prawo na tym odcinku być u siebie i wyowiadać się swobodnie»⁴⁸.

3.3. Inne organizacje społeczne

Oprócz członkostwa w Stowarzyszeniu Katolickiej Młodzieży Akademickiej „Odrodzenie” i „Bratnia Pomoc”, ks. Wyszyński działał również w Sodalitacji Mariańskiej i Stowarzyszeniu Księży Charystów Diecezji Włocławskiej⁴⁹. Ponadto współpracował ze Związkiem Polskiej Inteligencji Katolickiej⁵⁰.

⁴⁸ Tamże, s. 80.

⁴⁹ Zieliński, *Wyszyński Stefan*, kol. 1095.

⁵⁰ Raina, *Kardynał Wyszyński. Droga na Stolicę Prymasowską*, s. 35.

Podsumowanie

Reasumując powyższą analizę działalności naukowej i społecznej ks. S. Wyszyńskiego podczas studiów w Lublinie należy stwierdzić, że ks. Wyszyński studiował w Uniwersytecie Lubelskim (od 1928 r. – Katolickim Uniwersytecie Lubelskim) w latach 1925-1929 na Wydziale Prawa Kanonicznego. Dnia 10 grudnia 1927 r. obronił licencjat, natomiast w dniach 21-22 czerwca 1929 r. – doktorat z prawa kanonicznego na podstawie rozprawy pt. „Prawa Kościoła do szkoły” przygotowanej pod kierunkiem ks. prof. J. Wiślickiego, pierwszego Kierownika Katedry Kościelnego Prawa Publicznego. Ks. Stefan jednocześnie uczęszczał na zajęcia z Sekcji Społeczno-Ekonomicznej.

Poza działalnością ściśle naukową, w czasach studiów w Lublinie, S. Wyszyński prowadził także szeroką działalność społeczną. Był członkiem m.in. Stowarzyszenia Katolickiej Młodzieży Akademickiej „Odrodzenie”, Stowarzyszenia „Bratnia Pomoc”, Sodalicji Mariańskiej i Stowarzyszenia Księżych Charystów Diecezji Włocławskiej.

Bibliografia

Źródła prawa

1928. *Katolicyzm, kapitalizm, socjalizm. List pasterski biskupów austriackich*, przełożył i objaśnieniami opatrzył ks. Stefan Wyszyński. Lublin: Wydawnictwo Biblioteki Uniwersytetu Lubelskiego.
1933. *Katolicyzm, kapitalizm, socjalizm. List pasterski biskupów austriackich*, przełożył i objaśnieniami opatrzył ks. Stefan Wyszyński. Wyd. 2 poprawione i uzupełnione. Lublin: Towarzystwo Wiedzy Chrześcijańskiej.
- Absolutorjum z dnia 25 czerwca 1929 r., L. 386/29 z 25 VI 1929 r., w: Archiwum KUL.
- Imatrikulacja Wydział Prawa Kanonicznego, ks. Wyszyński Stefan, Nr 1248, w: Archiwum KUL.
- Karty wpisowe ks. Stefana Wyszyńskiego: II trymestr 1925/26; III trymestr 1925/26; I trymestr 1926/27; II trymestr 1926/27; III trymestr 1926/27;

I trymestr 1927/28; II trymestr 1927/28; III trymestr 1927/28; I trymestr 1928/29; II trymestr 1928/29; III trymestr 1928/29, w: Archiwum KUL.

Pismo abp. B. Pylaka do ks. prof. M. Stasiaka z dnia 25 kwietnia 1992 r., w: Archiwum KUL.

Pismo ks. prof. dr. hab. Mariana Stasiaka, Dziekana Wydziału Prawa Kanonicznego i Świeckiego KUL do abp. Bolesława Pylaka, Metropolity Lubelskiego z dnia 7 maja 1992 r. (L. dz. 300/92/PKiŚ), w: Archiwum KUL.

Pismo Kurii Biskupiej w Lublinie do Jego Magnificencji Ks. Rektora Uniwersytetu Lubelskiego w Lublinie z dnia 13 grudnia 1927 r., Nr 3129, na mocy którego zwrócono dwa protokoły (S. Wyszyńskiego i B. Wyrobisza) z egzaminu na stopień licencjata prawa kanonicznego, w: Archiwum KUL.

Pius PP. XI, Ditionis Polonicae de nova dioecesium latini ritus circumscriptione *Vixdum Poloniae unitas* (28.10.1925), AAS 17 (1925), s. 521-528.

Protokół z posiedzenia Rady Wydziałowej Prawa Kanonicznego z dn. 21 i 22 czerwca 1929 r., w: Archiwum KUL.

„Protokul” z dnia 10 grudnia 1927 r. z egzaminu ks. Stefana Wyszyńskiego na stopień licencjata prawa kanonicznego, N. 1248 p.k., w: Archiwum KUL.

Sprawozdanie Wydziału Prawa Kanonicznego Kat. Uniwersytetu Lub. za rok 1928/29, w: Archiwum KUL.

Wniosek Rektora Uniwersytetu Lubelskiego z dnia 10 grudnia 1927 r. o nadanie ks. S. Wyszyńskiemu stopnia licencjata z prawa kanonicznego, Nr 3090/27, w: Archiwum KUL.

Literatura

1969. *Stefan Kardynał Wyszyński. Biografia w fotografiach*. Orchard Lake, Michigan: Zakłady Naukowe Seminarium Polskiego.

Lempa, Florian. 1994. „Wydział Prawa Kanonicznego i Świeckiego.” *W Księga pamiątkowa w 75-lecie Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego. Wkład w kulturę polską w latach 1968-1993*, red. Marian Rusecki, 257-261. Lublin: Redakcja Wydawnictw KUL.

Micewski, Andrzej. 1982. *Kardynał Wyszyński. Prymas i Mąż Stanu*. Tom I. Paris: Éditions du Dialogue Société d'Éditions Internationales.

Nitecki, Piotr. 2006. *Ksiądz Stefan Wyszyński student Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego w latach 1925-1929*. Lublin: Wydawnictwo KUL.

- Nitecki, Piotr. 2011. „Prymas Wyszyński a nurty teologiczne z początku XX wieku.” *Biuletyn Instytutu Pamięci Narodowej* 10:4-12.
- Petrani, Aleksy. 1968. „Wydział Prawa Kanonicznego Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego i jego działalność dydaktyczno-naukowa w ciągu ubiegłego pięćdziesięciolecia.” *Roczniki Teologiczno-Kanoniczne* 5:5-65.
- Poniński, Antoni. 2011. „Ewangelia kontra ideologie.” *Biuletyn Instytutu Pamięci Narodowej* 10:14-28.
- „Powstanie Uniwersytetu.” Opracowanie Grażyna Karolewicz. http://www.kul.pl/powstanie-universytetu,art_49407.html [dostęp: 30.04.2017].
- Raina, Peter. 1998. *Kardynał Wyszyński. Droga na Stolicę Prymasowską*. Warszawa: Wydawnictwo von borowiecky.
- Rynio, Alina, Janina Gawrysiakowa, i Marian Butkiewicz, red. i wybór. 2008. *Bogu i Ojczyźnie. Katolicki Uniwersytet Lubelski w wypowiedziach Prymasów Polski*. Lublin: Wydawnictwo KUL.
- Szymik, Jerzy. 1994. „Prymas Tysiąclecia „Pisząc światłami, leczyc ludzkie rany”.” W *Księga pamiątkowa w 75-lecie Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego. Wkład w kulturę polską w latach 1968-1993*, red. Marian Rusecki, 113-125. Lublin: Redakcja Wydawnictw KUL.
- Wikiera, Jan. „Przedwojenna działalność księdza Stefana Wyszyńskiego.” http://www.nowezycie.archidiecezja.wroc.pl/stara_strona/numery/052009/09.html [dostęp: 30.04.2017].
- Wilk, Stanisław. 2006. „Słowo Rektora Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II.” W Piotr Nitecki, *Ksiądz Stefan Wyszyński student Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego w latach 1925-1929*, 3-4. Lublin: Wydawnictwo KUL.
- Wyszyński, Stefan. 1929. *Prawa rodziny, Kościoła i państwa do szkoły*. Lublin: mps KUL.
- Wyszyński, Stefan. 1961. „Inauguracja roku akademickiego 1960.” *Zeszyty Naukowe KUL* 4, nr 1:135-141.
- Zieliński, Zygmunt. 2014. „Wyszyński Stefan.” W *Encyklopedia Katolicka*, t. XX, red. Edward Gigilewicz, 1095-1099. Lublin: Towarzystwo Naukowe KUL.

Żaryn, Jan. 2015. *Kardynał Stefan Wyszyński, Prymas Tysiąclecia (1901-1981)*. Warszawa: Instytut Pamięci Narodowej Komisja Ścigania Zbrodni przeciw Narodowi Polskiemu.

Lata studenckie Księdza Stefana Wyszyńskiego w Lublinie

Streszczenie

Autor analizuje działalność naukową i społeczną ks. Stefana Wyszyńskiego w latach 1925-1929 podczas studiów w Lublinie. Po rocznej posłudze duszpasterskiej we Włocławku, S. Wyszyński został wysłany na studia w Uniwersytecie Lubelskim (od 1928 r. – Katolickim Uniwersytecie Lubelskim). Studia z prawa kanonicznego ukończył w 1929 r. na podstawie rozprawy doktorskiej pt. „Prawa Kościoła do szkoły”. Jednocześnie uczęszczał na zajęcia z Sekcji Społeczno-Ekonomicznej. Ks. Wyszyński był również członkiem licznych stowarzyszeń i organizacji studenckich.

Słowa kluczowe: prawo kanoniczne, Katolicki Uniwersytet Lubelski, działalność naukowa, działalność społeczna

Stefan Wyszyński's Student Years in Lublin

Summary

The author analyzes the scientific and social activity of rev. Stefan Wyszyński in 1925-1929 while studying in Lublin. After the annual pastoral ministry in Włocławek, S. Wyszyński was sent to study in the University of Lublin (from 1928 – the Catholic University of Lublin). In 1929 he graduated canon law on the basis of doctoral dissertation entitled “The rights of the Church to the school”. At the same time he attended classes from the Social and Economic Section. Rev. Wyszyński also was a member of numerous associations and student organizations.

Key words: canon law, Catholic University of Lublin, scientific activity, social activity

Information about Author: Rev. MIROSLAW SITARZ, J.C.D., Professor, Head of the Department of Public and Constitutional Church Law, Faculty of Law, Canon Law and Administration at the John Paul II Catholic University of Lublin, Al. Raclawickie 14, 20-950 Lublin, Poland, e-mail: mpsitarz@kul.pl